

Joukko- ja palveluliikenteen hintojen tarkistus

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta 24.10.2024 § 38
7138/02.05.00/2024

Valmistelijat / lisätiedot:
joukkoliikennesuunnittelija Jukka Räsänen, puh. 044 718 5008
joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi, puh. 044 718 5145
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnalle esitetään että, se hyväksyy joukko- ja palveluliikenteen lipunhintoihin sekä palvelumaksuihin ehdotetut muutokset 1.1.2025 alkaen.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus Taustaa

Joukkoliikenteen lippujen hintoja korotettiin kesällä 2023 ensimmäistä kertaa Watti -lippu- ja maksujärjestelmän käyttöönoton jälkeen. Hintojen noston taustalla vaikutti lyhyellä aikavälillä voimakkaasti kasvaneet liikennöintikustannukset. Hintoja korotettiin arvo- ja kausilippujen osalta noin 7,5–9,4 % ja käteislippujen osalta noin 15 %. Samassa yhteydessä yhtenäistettiin mobiililippujen ja käyttöönotetun lähimaksamisen hinnoittelua niin, että kyseisillä maksutavoilla kertamatka on samanhintainen arvolipun kanssa. Muutosten myötä lipputulojen arvioitiin kasvavan noin 4 %.

Joukkoliikenteen matkustajamäärät ovat jatkaneet vahvaa kasvuaan Kuopion seudulla erityisesti paikallisliikenteessä. Vuonna 2023 saavutettiin uusi matkustajaennätys ja tämä sama kasvu on jatkunut myös 2024 puolella. Kasvun myötä myös joukkoliikenteen lipputulot ovat kehittyneet positiivisesti.

Hallitus on nyt esittänyt nostavansa joukkoliikenteen arvonlisäveroa 10 %:sta 14 %:iin vuoden 2025 alusta. Samaan aikaan myös joukkoliikenteen valtionapua on leikattu merkittävästi muun muassa ilmastoperusteisen rahoituksen osalta. Ilmastoperusteisen rahoituksen osuus Kuopion seudulla on ollut vuosittain yhteensä miljoona euroa.

Muutokset ovat aiheuttamassa merkittävän loven joukkoliikenteen rahoitukseen ja tuloihin. Esimerkiksi arvonlisäveron korotus vähentäisi joukkoliikenteen vuosittaisia lipputuloja noin 370 000 €. Jotta nykyinen palvelu- ja lipputulotaso voidaan säilyttää jo muutenkin tiukassa taloustilanteessa, joudutaan joukkoliikenteen lipunhintoja korottamaan, mikäli arvonlisäveroa nostetaan.

Lippujen hinnoittelu

Lippujen hintoja on verrattu muun muassa muiden joukkoliikenneviranomaisten hintoihin. Tällä halutaan varmistaa, että lippujen hinnat pysyvät keskenään kilpailukykyisinä. Vuonna 2023 tehtyjen hintojen korotusten myötä joukkoliikenteen lippujen hinnat nousivat Kuopion seudulla vertailukaupunkien keskihintojen yläpuolelle. Tästä syystä nyt esitettävät lipun hintojen korotukset on haluttu pitää mahdollisimman maltillisina, vaikkakin korotuspaineita olisi muun muassa valtionavun leikkausten takia huomattavasti enemmän.

Mikäli pelkästään arvonlisäveronmuutos vietäisiin suoraan hintoihin, tarkoittaisi se, että lipunhintoja tulisi korottaa noin 3,6 %. Lipunhintojen korotuksen arvioidaan kuitenkin vähentävän joukkoliikenteen käyttöä yleisten hintajoustoperiaatteiden mukaisesti (hintojen nostaminen 10 %:lla vähentää kysyntää 3 %), joten nykyisen lipputulotason saavuttamiseksi hintoja joudutaan korottamaan todellisuudessa enemmän.

Edellä mainittujen seikkojen takia lippujen hintoja esitetään nostettavaksi n. 6 %. Korotukset tehtäisiin tasaisesti kaikkiin lipputuotteisiin, asiakasryhmiin sekä maksutapoihin. Lipun hintoihin tehtäisiin myös pieniä pyöristyksiä, jotta ne ovat asiakkaille helposti ymmärrettävissä ja lippujen myyntiä voidaan toteuttaa sujuvasti. Esitetyillä lipun hintojen korotuksilla aikuisen AB-kertalipun uusi hinta halvimman maksutavan mukaan olisi 2,85 € (0,15 € korotus) ja kausilipun 61,50 € (3,50 € korotus). Lippujen hinnat on esitetty kokonaisuudessaan liitteessä. Esitetyt lippujen hintojen korotukset tulisivat voimaan 1.1.2025 alkaen, mikäli joukkoliikenteen arvonlisävero nousee.

Hintojen korotusten myötä joukkoliikenteen vuosittaisten lipputulojen arvioidaan kasvavan noin 240 000 € olettaen, että matkustajamäärät pysyisivät nykyisellä tasolla. Kun huomioidaan kuitenkin hintajouaston vaikutus matkustukseen, niin tulojen arvioidaan kasvavan noin 50 000 €.

Palveluliikenteen lippujen hinnoittelu

Palveluliikenteen järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueiden aloittaessa takaisin kaupungille. Palveluliikenteen osalta kaupungin vuosittaisten nettomenojen on arvioitu olevan 2025 osalta noin 0,6 miljoonaa euroa ja 2026 alkaen 0,4 miljoonaa. Palveluliikenne on avointa joukkoliikennettä, joka kuitenkin toimii pääsääntöisesti tilauspohjaisesti ovelta-ovelle palveluna ja tarjoaa henkilökohtaisempaa palvelua. Palveluliikenne on tämän takia huomattavasti muuta joukkoliikennettä kalliimpaa järjestää. Lipputuloja palveluliikenteestä on vuosittain saatu ainoastaan n. 70 000 € (alv 10 %).

Jotta palveluliikennettä pystytään jatkossakin tarjoamaan asiakkaille, on perusteltua, että palveluliikenteissä siirryttäisiin erilliseen hinnoitteluun, joka huomioi paremmin palvelusta syntyvät kustannukset. Palveluliikenteen osalta esitetään, että liikenteissä luovutaan alennus- ja ilmaisryhmistä, pois lukien lapsen asiakasryhmä, sotaveteraanit sekä vammaisen kanssa kulkevat avustajat. Samalla kertamatkan hinnaksi tulisi käteislipun mukainen taksa maksutavasta riippumatta. Kausiliput kävisivät edelleen normaalisti.

Ilmaismatkojen, kuten rollaattoriedun poistamista puoltaa myös se, että palveluliikenteessä noustaan kyytiin edestä, jolloin kaikkien asiakkaiden on samalla mahdollista maksaa matkansa. Tällä hetkellä vajaa neljännes palveluliikenteessä matkustavista on kulkenut maksutta. Kaikkien näiden muutosten arvioidaan lisäävän lipputuloja yhteensä n. 60 000 €.

Erilliseen hinnoitteluun ei ole vielä kaikilta osin valmista teknistä ratkaisua, mutta edellä esitettyyn hinnoitteluun siirrytään palveluliikenteessä, kun se on mahdollista, kuitenkin aikaisintaan 1.1.2025. Hinnoittelu muutos toteutettaisiin arvonlisäveron korotuksesta riippumatta.

Palvelumaksut

Joukkoliikenteen asiakaspalvelumaksut ovat pysyneet samana aina vuodesta 2014 alkaen. Yleinen palvelumaksu on nykyisellään 1,50 € ja käsittelymaksu, joka peritään esimerkiksi kortin korvauksesta, on 5,00 €. Hallitus päätti nostaa

palvelumaksuissa käytössä olevaa yleistä arvonlisäverokantaa 1.9.2024 alkaen 24 %:sta 25,5 %:iin, mutta tätä ei viety vielä syksyllä asiakashintoihin.

Vuosien varrella asiakaspalvelun kustannukset ovat nousseet, joten palvelumaksujen hintoja tulee myös tarkistaa. Hinnoittelulla voidaan myös ohjata asiakkaita esimerkiksi verkkopalveluihin, joissa asiakas voi asioida ilman palvelumaksuja. Yleiseksi palvelumaksuksi esitetään 1.1.2025 alkaen 2,00 € ja käsittelymaksuksi 6,00 €.

Vaikutusten arviointi

Liitteenä

Liitteet

7138/2024 Liite 1. Asiakashinnat

7138/2024 Vaikutusten ennakoarviointi, Joukko- ja palveluliikenteen hintojen tarkistus